Қ. Т. ЖҰМАҒҰЛОВ
Р. С. МЫРЗАБЕКОВА
Г. С. БЕДЕЛОВА

АЗИЯ ЖӘНЕ АФРИКА ЕЛДЕРІНІҢ ЖАҢА ЖӘНЕ ҚАЗІРГІ ЗАМАН ТАРИХЫ

Оқу құралы

ӘОЖ 94 (3)
КБЖ 63.3 (0)
Ж 81

Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті тарих, археология және этнология факультетінің Ғылыми кеңесі; әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің жанындағы ҚР БжҒМ жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің Республикалық оқу-әдістемелік кеңесінің гуманитарлық және жаратылыстану ғылымдары мамандықтары Секция мәжілісі шешімімен ұсынылған (№1 хаттама 7 қазан 2015 жыл)

«Дүниежүзі тарихын зерттеу орталығының» ғылыми бағдарламасы бойынша мемлекеттік қаржыландыру есебінен шығарылды

Пікір жазғандар:
тарих ғылымдарының докторы, профессор ***Л.Т. Қожакеева***
тарих ғылымдарының докторы, профессор ***Х.М. Абжанов***
тарих ғылымдарының докторы, профессор ***К.К. Чатыбекова***

Жұмағұлов Қ.Т.
Ж 81 Азия және Африка елдерінің жаңа және қазіргі заман тарихы: оқу құралы / Қ.Т. Жұмағұлов, Р.С. Мырзабекова, Г.С. Беделова. – Алматы: Қазақ университеті, 2016. – 277 бет.
ISBN 978-601-04-1624-6

Оқу құралы студенттерге, магистранттарға Азия мен Африка елдерінде жаңа және қазіргі заман кезеңінде орын алған елеулі тарихи оқиғалардың сипатын және себептерін ашып көрсетеді.

Оқу құралын даярлау барысында тарихилық қағидаттар басшылыққа алынды. Оқу құралында материалдар фактілердің орын алу тұрғысынан берілген. Материалдар студенттердің өзінше пайымдаулар мен ой қорытындылар жасауына жол ашады.

Оқу құралы жоғары оқу орындарының студенттеріне, магистранттарына дүниежүзі тарихы, шығыстану, халықаралық қатынастар, саясаттану, философия мамандарына арналған.

ӘОЖ 94 (3)
КБЖ 63.3 (0)

ISBN 978-601-04-1624-6

© Жұмағұлов Қ.Т., Мырзабекова Р.С., Беделова Г.С., 2016
© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2016

КІРІСПЕ

Қазақстан Республикасының Болон үдерісіне қосылуы, елімізде жоғары білім беру жүйесінде мамандарды даярлауда жаңа сапалық талаптарды алға шығарды. Үш сатылы жоғары білім беру жүйесі студенттерді даярлауда жаңа әдістерді айналымға енгізуді қажет етуде. Осы аталған жайттар студенттердің интеллектуальды және жалпы мәдени деңгейінің қалыптасуына және аталған қасиеттерді дамытуына бағытталған оқу құралдары мен оқулықтарды даярлаудың қажеттілігін бірінші орынға қойып отыр.

Жоғары білім беру жүйесінің үш сатылы деңгейге бөлінуі оқу материалы көлемінің ұлғаюына және кең көлемдегі деректік материалдар мен ғылыми әдебиетті айналымға енгізуге алып келуде. Осы орайда, тарихи және саяси сипаттағы ақпараттық деректердің көлемі ұдайы арта түсетіндігін естен шығармау керек. Сондықтан студентті ақпараттық ағындар легінде өзінше бағдарлана білуіне және деректік материалдарды оз бетінше талдау және сараптай білудің жаңа әдістері мен амалдарына үйрету және дағдыландыру өте маңызды. Осы әдістерді игере, студент өзінің болашақ мамандығының ғылыми бейінділігінің маңызын түсіне отырып, ең маңызды деген фактілерді өзге материалдардан екшелей білу дағдыларын меңгеретін болады.

Оқу құралының бірінші бөлімінің мақсаты – жаңа заман кезеңіндегі Азия және Африка елдерінің қоғамдық-саяси, рухани және әлеуметтік-экономикалық үдерістерді ашып көрсету. Себебі, жаңа заман дәуірінің әр ғасыры тарихи оқиғаларға, мәдени төңкерістерге толы. Жаңа заманда өнеркәсіптік өркениет қарыштап алға басты, қоғамның барлық салаларында түбегейлі өзгерістер белең алды. Ғылымның дамуы қоғамдық сананы жаңа сатыға көтерді. Қоғамдық өмірдің барлық салаларында жетекші орынға ие бола бастаған ғылым – адамдардың нәсіліне, ұлтына, табына қарамастан халықтың рухани дүниесін байытуда айтарлықтай рол атқарды. Бұл кезеңде елеулі саяси-экономикалық өзгерістер орын алды, капиталистік қарым-қатынастар қалыптасты. Билік басына жаңа әлеуметтік топтар келді. Олардың саяси өмірдегі

ой истории в Рес-
ческой конферен-
стеме инноваци-
теті, 2013.
- Кемерово, 1997.
дии. – М., 1975.
и Африки. – М.,
и в новое время.
мба. – М., 1995.
988.
истории. – М.,
М., 1987.
986.
Азии и Африки.
точных обществ
ских держав в
о кризиса. – М.,
76.
вах Азии. – М.,
анах // Восток в
М., 1995.

МАЗМҰНЫ

КІРІСПЕ 3

I бөлім. АЗИЯ ЖӘНЕ АФРИКА ЕЛДЕРІНІҢ ЖАҢА ЗАМАН ТАРИХЫ 5
§1. XVII-XVIII ғасырлардағы Жапония 5
§2. XIX ғасыр – XX ғасырдың басындағы Жапония 8
§3. XVII-XVIII ғасырлардағы Қытай 13
§4. XIX ғасыр – XX ғасырдың басындағы Қытай 19
§5. XVII-XVIII ғасырлардағы Үндістан 25
§6. XIX ғасыр XX ғасырдың басындағы Үндістан 29
§7. XVII-XVIII ғасырлардағы Иран 35
§8. XIX ғасыр XX ғасырдың басындағы Иран 38
§9. XVII-XVIII ғасырлардағы Осман империясы 42
§10. XIX ғасыр – XX ғасырдың басындағы Осман империясы 46
§11. XVII-XX ғасырдың басындағы Ауғанстан 52
§12. XVII-XVIII ғасырлардағы Азия және Африка елдерін отарлау 64
§13. XIX ғасыр – XX ғасырдың басындағы Араб елдері 70
§14. XVII-XIX ғасырлардағы мәдениет пен ғылымның дамуы 77

II бөлім. АЗИЯ ЖӘНЕ АФРИКА ЕЛДЕРІНІҢ ҚАЗІРГІ ЗАМАН ТАРИХЫ 85
§1. XX ғ. бас кезіндегі шығыс қоғамдары. Капитализм феномені: қазіргі әлемдік тәртіптің қайнар көздері 85
§2. Капиталистік қатынастардың дамуы жағдайындағы ауыл шаруашылығы 92
§3. Азия мен Африканың қалаларында буржуазиялық қатынастардың дамуы 96

ҚИЫР ШЫҒЫС ЕЛДЕРІ 102
§1. Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Жапония 102
§2. XX ғасырдың 20-50 жылдарындағы Корея 110
§3. Қытай 113
§4. Вьетнам 117
§5. Индонезия 120

ОҢТҮСТІК АЗИЯ ЕЛДЕРІ 122
§1. Үндістан 122

ТАЯУ ЖӘНЕ ОРТА ШЫҒЫСТЫҢ АЗИЯЛЫҚ ЕЛДЕРІ 130
§1. Түркия 130
§2. Иран 137
§3. Ауғанстан 141
§4. Ирак 144
§5. Екінші дүниежүзілік соғысқа дейінгі Сирия мен Ливан 146

ТАЯУ ШЫҒЫСТАҒЫ СОЛТҮСТІК АФРИКА ЕЛДЕРІ 150
§1. Египет 150
§2. Судан 153

XX ҒАСЫРДЫҢ 40 ЖЫЛДАРЫ МЕН XXI ҒАСЫРДЫҢ БАС КЕЗІНДЕГІ ҚИЫР ШЫҒЫС ЕЛДЕРІ 156
§1. Жапония 156
§2. Оңтүстік Корея 161
§3. Солтүстік Корея 169
§4. Қытай 172

ОҢТҮСТІК-ШЫҒЫС АЗИЯ ЕЛДЕРІ 182
§1. Вьетнам 182
§2. Индонезия 187
§3. Үндістан 191
§4. Пакистан 197
§5. Түрік Республикасы 202
§6. Иран Ислам Республикасы 208
§7. Ауғанстан 219
§8. Ирак 226
§9. Сирия 235
§10. Ливан 240
§11. Египет Араб Республикасы 243
§12. Судан 250
§13. Ливия 258

БАТЫСТЫҚ ӨНДІРІС ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ АЗИЯ ЖӘНЕ АФРИКА ЕЛДЕРІНІҢ ӨНДІРІСІНЕ ЕНГІЗІЛУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ 263

ТЕСТ СҰРАҚТАРЫ 266

ӘДЕБИЕТТЕР 273